

Schaken op de basisschool

Werkboek 1, les 10: Schaak (2) – de regels

Extra spullen

-

Voor de trainer

In 'Les 7 Aanvallen en schaak' hebben de kinderen al kennis gemaakt met schaak. We hebben toen nog niet gesproken over het *verplicht* opheffen van schaak en hoe je dat kunt doen.

Maar daarmee zijn we nog niet klaar. Zelfs kinderen die al wat langer schaken, kennen vaak niet alle *schaakregels*. In het bijzonder kinderen die thuis schaken hebben geleerd, maken veel fouten met de schaakregels. Zo zie je kinderen die al wel weten wat schaak is, vaak toch de Koning slaan.

In deze les leren de kinderen daarom de volgende regels:

1. Schaak moet je opheffen.
2. Je mag nooit de Koning slaan.
3. Zet nooit je eigen Koning schaak

In lessen 11 en 12 leren we de kinderen hoe ze kunnen verdedigen tegen schaak.

Vanaf les 10 mogen de kinderen in partijtjes de Koning niet meer slaan, tenzij dat een regel is in een specifiek spel (bijvoorbeeld bij weggeefschak).

Programma

0-5 Opening en herhaling vorige les

Open gezamenlijk met een schaakvraag.

Indien nodig refereer je aan de afspraken.

Herhaal in de vorm van enkele vragen aan de kinderen de waarde van de stukken en waarom het nuttig is om dat te weten.

Vraag ook of ze de oefeningen voor thuis hebben gedaan. Ging het goed? Vond je het leuk?

5-15 Instructie: regels rondom schaak

V: We hebben al geleerd wat schaak is. Wie weet het nog? Kun je een stelling met schaak op het bord zetten?

A: Schaak is een aanval op de Koning. Omdat de Koning een heel speciaal stuk is, noemen we dat schaak. Voor een aanval op de andere stukken hebben we geen apart woord.

V: Wie weet waarom de koning zo speciaal is?

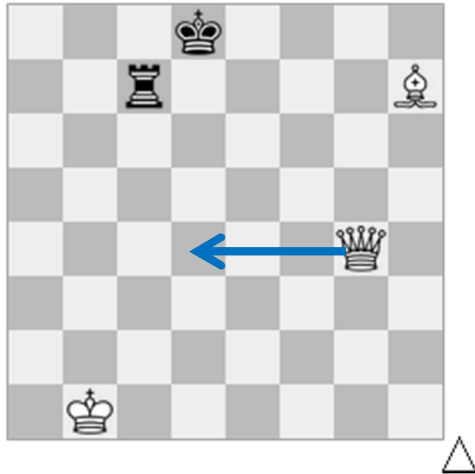
A: Als je de Koning veroverd heb je gewonnen.

Tot zover de herhaling van les 7.

De Koning is zo speciaal dat ze een speciale regel hebben bedacht: als je schaak staat moet je dat opheffen. Dat betekent dat je moet zorgen dat je Koning niet meer schaak staat.

Schrijf deze regel op het bord

1. Schaak moet je opheffen.

Wit aan zet

Wit speelt hier Dd4 schaak. Zwart is druk bezig met zijn eigen plannetje en slaat de witte Loper met zijn Toren. Die staat onveilig.

V: Zwart laat zijn Koning schaak staan? Mag dat?

A: Nee dat mag niet. (Zie regel 1.)

V: Wat moet wit nu doen?

A: Wit moet zeggen: "Die zet mag niet, want je Koning staat schaak. Je moet een andere zet doen zodat je niet meer schaak staat."

Let op: aanraken is zetten is natuurlijk van toepassing.

Dus als je schaak staat, MOET je daar iets tegen doen. Dat noemen we verdedigen tegen schaak.

V: Wie had met wit de Koning van zwart willen slaan?

A: Dat mag echt niet. Als je de Koning kunt slaan is er iets fout gegaan. Bij schaken kun je NOOIT de Koning slaan.

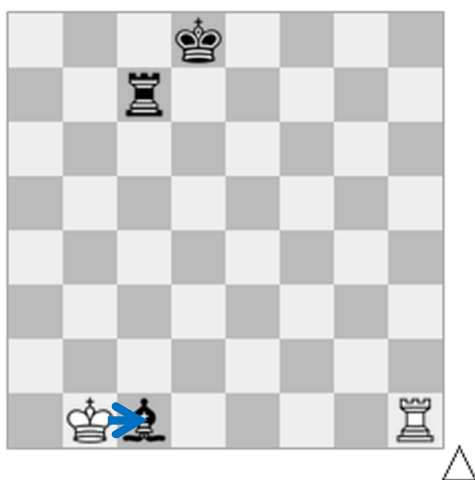
V: Wat kan zwart na Dd4+ tegen het schaak doen?

A: Zwart kan de Toren ertussen zetten. Hij kan ook met de Koning weggaan.

Weggaan als vorm van verdedigen tegen schaak komt terug in opdracht 10.3.

Schrijf op het bord:

2. Je mag nooit de Koning slaan.

Wit aan zet slaat met zijn Koning de zwarte Loper. Wel zo handig, want dan wint wit 3 punten.

V: Wat vinden jullie van deze zet?

A: Die zet mag natuurlijk niet. De zwarte Toren dekt de Loper. Je mag NOOIT je eigen Koning schaak zetten.

V: Wat is wel een goede zet voor wit?

A: Wit kan de zwarte Loper slaan met zijn Toren. Als zwart dan terug slaat, dan kan de Koning wel slaan. *Laat dit zien.*

Schrijf op het bord:

3. Zet nooit je eigen koning schaak.

Herhaal de 3 regels.

15-35 Werkboek

Vandaag maken we de volgende opdrachten:

- Les 10: opdrachten 1, 2 en 3.

De toelichting op de opdrachten staat aan het einde van deze les.

Is er te weinig tijd om in de les alle opdrachten af te ronden, dan kunnen ze die thuis afmaken.

35-55 Spelletjes

Spel 31: 3x schaak

<http://schakenopdebasisschool.nl/schaakspelletjes/spel-031-3x-schaak/>

Spel 32: King of the hill

<http://schakenopdebasisschool.nl/schaakspelletjes/spel-032-king-of-the-hill/>

Spel 33: 21 punten of meer

<http://schakenopdebasisschool.nl/schaakspelletjes/spel-033-21-punten-of-meer-wint/>

55-60 Opruimen, samenvatting, opdrachten voor thuis en afsluiten

Gezamenlijk opruimen

Samenvatting

Oefeningen voor thuis (optioneel):

- Afmaken opdrachten 10.1, 10.2 en 10.3.
- Speel de spelletjes die we ook in de les hebben gedaan.

Benadruk dat ze volgende week het werkboek weer moeten meenemen.

Toelichting opdrachten werkboek

Opdracht 10.1: Mag deze zet?

Deze opdracht toets de kennis van de 3 schaakregels uit deze les.

Opdracht 10.2: Waar kan de Koning allemaal veilig heen?

De kinderen moeten voor alle velden waar de Koning naar toe kan, aangeven of dat veilig is (+) of onveilig (-). Op een onveilig veld staat de Koning schaak.

Opdracht 10.3: Je staat schaak: los het op door weg te gaan

In deze opdracht oefenen de kinderen met de meest voorkomende vorm van verdedigen tegen schaak: weggaan. Weggaan is in de les ook aan de orde geweest.

Er is steeds maar 1 veilig veld voor de Koning. Dat betekent: goed kijken. Komen de kinderen er niet

uit, dan kun je ze vragen om plusjes en minnetjes op te schrijven (zie 10.2).